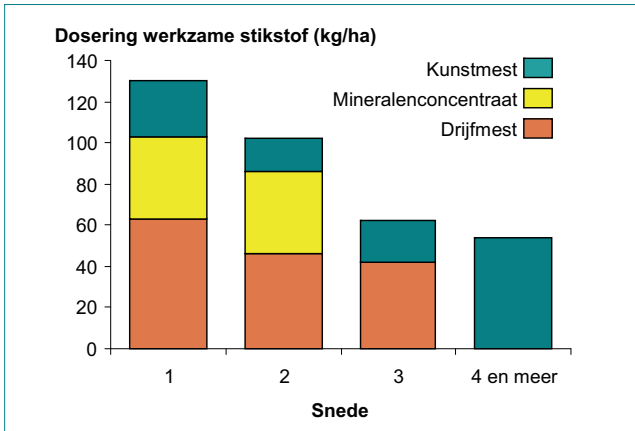

Gunstige eerste ervaringen met kunstmestvervangers

Wie een kijkje neemt op de graslandpercelen van Kees van Wijk en Mark Pijnenborg, ziet weinig bijzonderheden. Het gras ligt er goed bij, zoals we gewend zijn bij deze ondernemers. Dat er weinig opvallends te zien is, stemt tevreden. Want er is wel degelijk wat veranderd. Een deel van de kunstmest is namelijk vervangen door mineralenconcentraat, een product van bewerking en vergaande scheiding van mest. En dat dit lijkt aardig te kunnen met behoud van opbrengst en kwaliteit, is een prima voorlopig resultaat.

Figuur 1. Dosering van de hoeveelheid werkzame stikstof per snede op grasland met kunstmest, mineralenconcentraat (waarvoor aangenomen: werkzame N = totaal stikstof) en drijfmest (waarvoor: werkzame N = 0,6 x totaal N) op Koeien & Kansen-bedrijf van Wijk.

Mark Pijnenborg past op zijn bedrijf te IJsselstein (L) op droge zandgrond twee varianten toe, (1) drijfmest met KAS en (2) drijfmest gemengd met mineralenconcentraat. De samenstelling van het gebruikte concentraat was: 6,30 kg stikstof, 0,11 kg fosfaat en 7,20 kg kali (K_2O) per ton product. Mark past beide varianten toe in de tweede en in de vierde snede. Ze liggen in stroken op twee graslandpercelen. De opbrengst van de tweede snede wordt rond de eerste week van juni bepaald door het uitmaaien van stroken. Op het oog is een klein verschil te zien tussen de stroken met kunstmest en de stroken met mineralenconcentraat. De laatste lijken iets in groei achter te lopen, mogelijk vanwege droogte. Pijnenborg wil zijn conclusies echter pas trekken als alle gegevens binnen zijn.

Mark Pijnenborg

aan te wenden, enkelvoudig of gemengd. Van Wijk kiest, evenals Pijnenborg, voor mengen. Het mineralenconcentraat is bij aflevering in de meststilo gepompt en in de juiste verhouding gemengd met drijfmest. Aanwenden gaat daardoor in een keer en dus zonder extra uitrijkosten. Het mengsel is uitgereden met een slangbemester met sleepvoet (Figuur 2). Van Wijk heeft het volste vertrouwen in deze vorm van kunstmestvervanging.

Koos Verloop, Plant Research International en Barend Meerkerk, PPP-Agro Advies

Kees Van Wijk, melkveehouder op zware rivierklei te Waardenburg, past dit jaar op al het grasland mineralenconcentraat toe. Het concentraat vervangt een groot deel van KAS in de eerste en de tweede snede (zie figuur 1). Op jaarbasis vervangt Kees zo de helft van de stikstof uit KAS. Bij de bemesting van de eerste snede werkte het weer niet mee. Direct na de bemesting viel 58 mm regen. Grote kans dat er dus wat afspoelingsverliezen zijn geweest op deze zware kleigrond. Toch was de opbrengst van de eerste snede goed. Inmiddels heeft van Wijk ook de tweede snede bemest. In totaal is 365 ton mineralenconcentraat geleverd in twee keer. Er zijn verschillende manieren om mineralenconcentraat

Foto: Kees van Wijk

Figuur 2. Aanwending van het mengsel van drijfmest met mineralenconcentraat op bedrijf Van Wijk.

Kees van Wijk

Kees van Wijk, Waardenburg:

“Ik ga graag uitdagingen aan”

“Vorig jaar had ik hier al een proef met stikstof uit kunstmest, drijfmest en dunne fractie van gescheiden mest. De proefvelden met dunne fractie zagen er toen hoopvol uit. In februari kwamen Koos Verloop en Barend Meerkerk met de vraag: “zien jullie wat in het gebruik van mineralenconcentraat? Dat is de dunne fractie van bewerkte dierlijke mest.” Nou, ja dus. Persoonlijk ga ik graag uitdagingen aan waarvan de uitkomst niet helemaal vast staan. Inmiddels hebben we twee sneden met mineralenconcentraat bemest en kom ik tot de volgende conclusie. Zeker op de zware kleigrond zoals op ons bedrijf, moeten we proberen de mest uit te rijden als er niet teveel en te vlug neerslag wordt verwacht. Desondanks was de grasgroei goed. De buurman vroeg zelfs “waar heb je dat ‘spul’ gehaald, want er is in deze polder niemand die zo’n zware snede heeft”. Leuk toch? Is er dan niets negatiefs? Jawel. De bemesting komt nu erg precies. In de groei van de tweede snede zien we namelijk dat er een kleine stuurcorrectie is geweest tijdens het bemesten. Kort samengevat. Het gebruik van mineralenconcentraat geeft veel vertrouwen en perspectief in deze kommervolle tijden.”

Mark Pijnenborg, IJsselstein:

“Ik wilde graag meedoen, want kunstmest is duur”

“Afgelopen winter hoorde ik dat er een proef zou komen met verwerkte varkensmest (Fertraat) als mineralenconcentraat. Omdat mijn eigen loonwerker hieraan meedoet en de kunstmestprijzen hoog waren, wilde ik wel eens weten of dit product ook binnen mijn bedrijf past. Op 4 mei heb ik een aantal percelen bemest. Dat kostte me 5 euro per kuub inclusief de aanwending met de zodenbemester. De vraag is nu of de stikstof in het concentraat net zo goed werkt als die in kunstmest. Ook vraag ik me af of het hoge kaligehalte van het mineralenconcentraat niet leidt tot te hoge kaligehalten in het gras. Inmiddels is het gras geoogst en zijn er opbrengstbepalingen gedaan en er versgrasmonsters genomen. Op dit moment ben ik nog niet overtuigd, maar het is nog te vroeg voor conclusies. Belangrijke factor blijft de prijs van KAS. Als die beneden de twintig euro ligt, dan is fertraat voor mij niet meer interessant. Zeker als zou blijken dat de werking toch lager is dan die van kunstmest.”

Hoeveel beter scoren de deelnemers?

De deelnemende veehouders van Koeien & Kansen doen hun best de benutting van voer en meststoffen zo veel mogelijk te verbeteren. Dat kost aandacht, maar levert ook wat op. Ze hoeven immers minder (duur) voer en kunstmest te kopen. Maar we zien hun excellente landbouwpraktijk ook terug in de milieuwinst.

Minder nitraat

Gewassen kunnen meststoffen niet volledig benutten. De resten, die het milieu belasten, zijn echter 30% minder dan bij niet-deelnemers. keer en niet uitrijden bij schraal weer.

Dat komt vooral door het slimmer omgaan met dierlijke mest. Nitraat als milieuprobleem hebben de deelnemers dus vrijwel opgelost.

Minder ammoniak

De deelnemers verliezen 20% minder ammoniak dan hun collega's. Dat komt door eiwitarmere voeding en minder jongvee. Hierdoor produceren ze respectievelijk mest met een lager stikstofgehalte én minder mest. Eiwitarmere voeren doen ze door eiwitarmere krachtvoer aan te kopen en door gras minder zwaar te bemesten en/of in een iets volgroeider stadium te oogsten/beweiden. Extra aandacht bij het uitrijden van drijfmest om de vervluchtiging van ammoniak tegen te gaan, doet de rest. Dus niet te veel in een

Minder broeikasgassen

Ook het verlies van lachgas (NO_2) is bij de deelnemers 35% lager. Lachgas ontstaat uit resten van meststoffen die onder vochtige omstandigheden kunnen vervluchtigen. Het idee is dat eiwitarm – en dus ruwcelstofrijker – gras tot hogere methaanverliezen leidt. Methaanproducerende microben in het spijsverteringsstelsel zijn immers dol op dergelijk gras. Klopt. Toch realiseren de deelnemers door aanpassing van het rantsoen en het houden van minder jongvee ongeveer 6% minder methaanemissie dan hun collega's.

Frans Aarts
Plant Research International